

ta pa ta kraj. Po kmetih se za šolo vgodni otroci lahko štejejo; ali po večjih mestih, kakor post. v Ljubljani, je pa to skoro nemogoče. — V farni šoli v Gradu v Bledu je bilo vse šolske mladine to leto 301. Posebno lepi in lični so bili spisi učencev v višjem oddelku. — V Gorjah na Gorenškem je bilo letos pervikrat spraševanje v lepem in prav primernem novem šolskem poslopji, pri katerem imajo ondašnji častitljivi gospod fajmošter mnogo zasluge. Učencev in učenk je imela letos ta šola vseh vkup 308. — V Zaspju na Gorenškem je bilo konec šolskega leta 74 učencev in učenk — dovolj za tako majhno šolsko sobico, v kateri se komaj more dihati. Upati je, da bodo novi gospod fajmošter, kolikor bo mogoče, pripomogli da se preskerbi boljše šolske poslopje. Pisanje v tej šoli je bilo prav čedno. V vseh teh treh šolah so se učenci učili tudi sadjereje, — v Gradu in v Zaspju pa tudi lepo peti. — »Letno sporočilo c. k. očitne glavne šole v Postojnici« ima na prvi strani sostavek: »Zemljepisje v ljudski šoli«, ki ga je prav jedernato spisal ondašnji vodja, gosp. Janez Vesel. Zraven navadnih šolskih nauk so se učenci učili tudi sadjereje, učenke pa pletenja in šivanja. Število učencev in učenk v vsakdanji in v nedeljski šoli je bilo 485. — »Letno sporočilo očitne glavne šole v Ipavici« ima spredaj odgovor na vprašanje: »Sostavi naj se popolni dnevni red, po katerem naj bi se na tanko ravnal vsaki učitelj, da bi v cerkveni in državni zadevi izvrstno zadostoval svojemu poklicu!« ktereга je prav marljivo obdelal gosp. S. Hiti, učitelj na Slapju. Učencev in učenk je bilo v tej šoli vseh vkup 429, ki so se zraven drugih šolskih naukev tudi učili kmetijstva (sadjereje) in gospodinjstva. — »Letno izvčstje glavne plovanske učione u Kastvu« kaže 331 učencev. — Na Igu poleg Ljubljane je bilo šolsko spraševanje 26. preteč. m., pri katerem je bilo zbranih v 3 razredih 99 učencev in učenk. Vidilo se je, da so se v tej šoli gospod katehet in gospoda učitelja mnogo mnogo trudili, ker otroci so keršanski nauk in tudi iz drugih nauk tako verlo odgovarjali, da jih je bilo veselje poslušati. Posebno so se odlikovali spisi večjih učencev in učenk, v katerih je bilo mnogo dobro izbranih in za navadno življenje prav primernih spisov. Tudi sadjereja se je učila v tej šoli.

Dopisi in novice.

Pri Farl. 5. preteč. m. smo imeli učiteljski zbor pri v. č. gosp. dekanu v Kočevji. Snidilo se nas je bilo 16 učiteljev kočevske dekanije, le dveh ni bilo; mesto teh, ki sta menda imela s košnjo opraviti, prišla sta pa dva učitelja iz Ribnice. Obdelovali smo znana vprašanja. Pri prvem vprašanji so bili nekteri teh misel, da to zadeva le učitelje glavnih šol, ker le oni imajo čas, in tudi nalogo, pečati se z gramatiko. Učiteljem na kmetih pomanjkuje časa za ta nauk. Drugi pa so vendar tudi to vprašanje obdelovali. Meni se zdi, da je prav tako; sej učitelj ne vé, kaj ga danes ali jutri zadene; kar danes ne rabi, zna mu pozneje dobro služiti; treba je, da je pripravljen na vse. — Drugo vprašanje so izdelali tudi gosp. ravnatelj kočevske glavne šole. Primerjali so učitelja s kmetovavcem. Rekli so

nekako tako le: Pridni kmetovavec, ki želi obilnega pridelka na polji, vreduje vsa svoja opravila na tanko; vsako delo začinja o določenem času, vse dela v pravem redu in prav. Ko mu dá Bog svoj blagoslov, gotov je obilnega pridelka. Tedaj vsak priden delavec mora imeti svoj dnevni red, da mora vsa opravila prav opravljati.

Po takem kratkem vvodu so prišli na to, da tudi vsakemu učitelju je treba, da si napravi dnevni red, po katerem naj se vedno ravna. Razdelili so ves čas od ranega jutra, do poznega večera kaj lepo; učitelj, ki bi se ravnal po takem dnevnem redu, bi imel časa dovolj za pripravljajanje k šolskemu nauku, za izobraževanje samega sebe in tudi za počitek. — Gosp. ravnatelj bi gotovo vstregli „Tovaršu“ in učiteljem, ko bi ta spis izročili v natis. *) Gosp. dekan pa so še rekli, da ne le za čas šolskega leta, naj si učitelj napravi dnevni red, ampak tudi za šolske počitnice; se vé da ta mora biti drugačen od pravega. Priporočali so nam, da bi učitelji večkrat eden k drugemu hodili, ker učitelj pri učitelju vedno kaj zapazi, na kar se sam še ne domisli, in marsikaj dobrega se lahko nauči eden od drugega. Znano je, kako dobro dé človeku, če ima britkosti in težave, pa jih more komu potožiti, kako je tudi tužnemu učitelju veliko lažje pri srcu, ko svojemu tovaršu sme zaupljivo potožiti nadloge ali krivice, ki ga zadevajo, če tudi mu ta ne more nič pomagati. — Zavoljo kratkega časa, ni bilo mogoče, da bi vsaki učitelj od 3. vprašanja naprej vsaki svoj izdelik bral; brali so le nekteri, drugi so pa ob kratkem povedali zapopadek tega, kar so pismeno odgovarjali, in vendar je zbor dolgo trajal; vsaki je kaj pripovedoval, dostavljal ali popravljal, in tako nam je v prijaznih in poučnih pogovorih precej dolgo zborovanje le vsem prehitro minulo. Čuditi smo se mogli onim, ki se tako lahko in brez pravih vzrokov odtegujejo toliko potrebnim in koristnim učiteljskim zborom. Potem, ko smo se na duhu poživili, so nas gosp. dekan tudi povabili k obedu. Zopet smo spoznali in terdili vsi, kako koristno bi bilo, ko bi učitelji večkrat priliko imeli, sniditi se tu ali tam. Eden je nasvetoval, da naj bi se učitelji pomenili, ter se o malih in o velikih počitnicah shajali sedaj pri tem, sedaj pri unem učitelju, kakor bi bolje kazalo, da bi se prijateljsko pomenkovali o koristnih učiteljskih rečeh, in se tudi pošteno veselili. Ker imamo pa vsi, upam da se ne motim preveč, ko rečem vsi učitelji, prelahke žepe tako, da ni tirjati, da bi kak učitelj mogel prijatle kaj pogostiti, naj bi za ta namen vsaki nekaj složil, da bi bilo vsem prav. Meni se zdi, da bi to ne bilo napak. Kaj boš pa ti k temu rekel, ljubi „Tovarš“? ***)

Konečno naj pa še povem, kako marljivo in natančno se pri nas spolnujejo ukazi c. k. deželne vlade. Vsakemu je znan ukaz zastran drevesnic na Kranjskem. Z veseljem ga je marsikdo čital, nadjaje se, da se bo gotovo tudi spolnoval; pa, žali Bog! motili smo se. C. k. okrajna gosposka v Kočevji je, če se ne motim, že v tretje županom zaukazala, napraviti drevesnice, in v zadnjem ukazu je bilo še celó zažugano: „binnen 14 Tagen“, to dobro vem, sej sem sam bral; pa

*) Gotovo da! Prosimo!

Vredn.

**) Takí shodí bi bili zelo koristni, dokler bi se lepo po namenu vredovali, in dokler bi ne stopali čez vojnice.

Vredn.

minulo je že večkrat po 14 dni, drevesnice pa le še ni. — Drugi ukaz, ki smo ga učitelji z radostjo pozdravljali, je bil ta zastran učiteljske plače. Tudi tu je c. k. okrajna gosposka storila svojo dolžnost, ter županom zapovedala učitelje izplačevati. Nekteri jo vbojajo, nekteri pa zopet ne. Taka je tudi pri nas. Župan je sicer prvemu občinskemu svetovavcu naročil, da naj on prevzame ta posel, ter naj za učitelja denar pobira in ga izplačuje. Pa ta mož je pri vsi dobri volji le malo opravil; kdor je hotel, mu je plačal, kdor ne, pa ne; jaz pa sem ravno tako, kakor poprej, tako tudi sedej — brez denarja. Pritožil sem se pri c. k. okrajni gosposki. Župan dobi ojstro zapoved, da naj me redno plačuje; ali mož jo je znal zviti in gosposko potolažiti, da bi ne bila tako nagla in natančna. Zopet sem se pritožil, pa do danes še nisem dobil ne odgovora, ne denarja; preteklo pa je od tistokrat več ko 2 mesca. Sedaj zopet sam denar pobiram, da morem živeti. Učitelj mora beračiti, tako mislijo nekteri župani. Bog se usmili! *)

Lavoslav Abram, učitelj.

Iz Zagorja na Pivki. Naj poglavitejša reč pri človeku je njegova odgoja. Komaj zagleda dete svet, že mu na uho doni mili glas dobrih staršev, ki mu je vedno naj dražji. Nauki dobrih staršev so mu še v pozni starosti v spominu, in blagor mu, kdor se po njih ravna; nasproti pa gorje mu, kdor jih ne posluša — vedno bo nesrečen. Ali starši ne morejo vsemu kaj. Šola je drugi kraj za duševno in telesno izobraževanje. Učitelj je otroku drugi oče, ki cepi v mlada serca potrebni živež za življenje. Kakoršen oče, tak sin; kakoršen učitelj, taki tudi učenci. Poglejmo v zgodovino, in vidili bomo, kolikanj potrebni in koristni so učitelji; brez njih bi národ taval po nevednosti, in še tista ljubezen do naukov, ki je mlademu sercu prirojena, bi se brez pravega poduka popolnoma uničila. In kakor v starih časih, tako je tudi sedaj. Kjer nimajo šole, tam zna težko kdo čitati in pisati, kar je gotovo prva podlaga národnemu napredku. Vselej me serčno veseli, kedar pridem v kako dobro šolo, kjer vidim, da se mladina res prav izobražuje. Ko sem unikat popotoval, pridem v neko šolo, kjer sem za vaje v pisanji vidil to le napisano: „Svojo domovino moram ljubiti, ona mi je dala prvo posteljico. Še sedaj v njej dobivam ljubi kruhek, in vse, kar potrebujem. Kdor se svojega maternega jezika sramuje, tudi ni vreden svoje matere; sej še tiček rad zleti tje, kjer se zleže.“ — Glejte g. g. učitelji, kake nauke ta šola sadi v detinska serca! Posnemajte jo! tako bodo otroci kedaj verli domorodci in pametni državljani.

Zagorski.

Iz Ljubljane. V Ljubljani pa tudi po deželi se je rojstni dan Njih Veličanstva, presvetlega našega cesarja, Franc Jožefa, v nedeljo 18. preteč. m. prav slovesno obhajal.

— Družba sv. Mohora v Celovcu, ki šteje sedaj 7086 udov, je sedaj razposlala družnikom knjige, in sicer: „Koledarček“ za l. 1868., „Fibiolo“, „Večernice“, „Utopljenje“, „Vinorejca“, „Poboljšani sosedje, ali sadjereja v pogovorih za

*) Tudi od drugod se čujejo enaki žalostni glasi; postava je sicer lepa, toda brez koristi, dokler je samo na papirji. Dokler učitelji svoje plače ne bodo dobivali iz gotove denarnice, tako dolgo za učitelje ne bode bolje. Vredn.

domače ljudstvo" (spisal I. Tomšič, učitelj v Teržiču), „Življenje svetnikov in svetnic božjih" II. pol. I. zvezka (pride še ta mesec). Vse te knjige so prava dušna hrana za slovensko ljudstvo. Vsak družnik je dobil petero lepih knjig — res dober kup vse za 1 gold.! Tu vidimo, kaj stori združena moč.

— Tudi „Slovenska Matica" je pretečeni teden razposlala svoje knjige, sicer le 3, pa té toliko obširneje in po obsegu znamenitneje. Te so: „Štirje letni časi". Po E. A. Rossmässlerji, predelal Ivan Tušek, kr. više realke profesor v Zagrebu. S 40 v tekst vtiskanimi podobščinami. To krasno delo more čistati le ta, kdor vé, koliko truda je treba, da se sestavi toliko učenih reči v lepo domačo posodo. V predgovoru pravi marljivi gospod prestavljavec: „Posebno sem pa to cvetlico iz nemškega presadil na slovenski vrt z obzirom na naše selske učitelje in za učence srednjih šol. Selskim učiteljem naj bo tovaršica na sprehodih po polji, po travnikih in gozdih, njim v poduk in tudi posredno na korist radovednej mladini". Veselo pozdravljamo tedaj to zlato knjigo vsi ljudski učitelji, in želimo, da bi naša ljuba mati „Slovenska Matica" še mnogo enakih spisov na dan spravila. Druga Matičina knjiga je: „Rudninostovje ali mineralogija za nižje gimnazije in realke". Po Sigm. Fellöcker-ji spisal Fr. Erjavec, kr. više realke profesor v Zagrebu. Ta knjižica (v kateri je tudi več podobščin) je sicer namenjena posebnostim srednjim šolam, vendar je tudi pravi biser za naše ljudske šole, v katerih je sedaj treba toliko učiti. Kar to knjigo še posebno priporoča, je to, da so pri opisu rudnin naznanjeni tudi kraji, na katerih se rudnina nahaja po Slovenskem. Tretja knjiga, ki jo Matica že tretje leto izdaja, je: „Národní Koledar in letopis" tega društva, ki obsega 8 pol v veliki osmerki. Tu imaš, ljubi bravec, zopet polne kupe prav lepega blagá na izbero! Učitelji, pristopite vsi v družbo sv. Mohora in k „Slovenski Matici", in prigovarjajte tudi prostemu ljudstvu, da pozná in se vdeležuje teh koristnih društev! „Omika je kladvo, s katerim si kujemo boljše čase".

— Dr. Benjamin Ipavec v Gradcu bo dal na svetlo svoje „Slovenske pesmi" za en glas in glasovir, in nabira za to delo sedaj naročnikov. Veljale bodo (16 tiskanih strani v veliki za glasovir navadni obliki) 60 kr. Kdor more, naj si jih naroči; gosp. Ipavec je že slavno znan med slovenskimi skladatelji.

— „Matica" je tudi založila in na dan spravila „Slovnico českega jezika z berilom", ki jo je spisal g. Fr. Marn. Ta knjižica je prav umevno sestavljena, in je gotovi ključ do jezika naših bratov Čehov. Cena ji je 70 kr.

— Prišla je na svetlo tudi „Ruska slovnica za Slovence", ki jo je spisal M. Majar; „Danica" pravi, da je to bav-bav za natočevavec.

— C. k. deržavno pravdníštvo tukaj je napravilo nabiro slovenskih bukev v prid branja pokorjencem po kaznivnicah v Karlovem in Lankovicu, kjer je pripertih veliko kaznjencev slovenskega národa. Nabralo se je že 254 slovenskih knjig v 472 zvezkih in manjših sošitkih, in c. k. deržavno pravdníštvo se za ta dar vsem dobrotnikom

očitno priserčno zahvaljuje in izročuje voščilo, da naj bi to lepo djanje ne prejenjalo, temveč naj bi vsi blagi človekoljubi tudi še v prihodnje darovali ter državnemu pravdnštvu izročevali enake knjige v ta lepi namen. Morda so tudi v učiteljskem stanu kateri, ki bi lahko pogrešili in darovali kako primerno knjigo tem ubogim slovenskim kaznjencem. Preglejmo svojo knjižnico, in storimo dobro, kjer moremo!

— Naš dragi tovarš, verli slovenski skladatelj, gosp. France Gerbec, je z letošnjim šolskim letom doveršil v praškem konservatoriju z naj boljšim spedom vse nauke v petji in v skladanji. Še to leto jeseni misli gosp. Gerbec v Ljubljani dati svoj prvi koncert in drugega v Zagrebu. — Komu iz med slovenskih učiteljev ne bode serece od veselja igralo, ko bo vidil svojega tovarša, kako se je s svojo železno dobro voljo in s neprestano pridnostjo povzdignil iz navadne prašne ljudske učilnice na tako slavno stopnjo izobraženosti, na kateri bo svetil kakor biser v domači umetnosti. Bog mu daj srečo!

— Tudi v Gorici so bile v e. k. normalki razpisane učiteljske službe, in med drugimi tudi vodjeva. Sliši se pa, da se ondašnji deželni odbor pri ministerstvu pritožuje zavoljo razpisane vodjeve službe, in tirja, da mora med pogoji biti tudi znanje slovenskega jezika. Pri ljubljanski e. k. normalki pa se bo menda prihodnje šolsko leto še po stari navadi pričelo.

— Véliki učiteljski zbor vseh avstrijskih učiteljev na Dunaji bo, kakor se kaže, prav sjajen. Oglasilo se je že čez 1000 vdeleževavcev iz vseh kronovin našega cesarstva. Denarja za ta namen so nabrali 3500 gold. in tudi vlada je obljubila, da bo ta zbor podpirala z besedo in z denarjem. Tudi železnice in voznje po Donavi so za ta namen znižale plačilo za 50 od sto. C. k. muzej obljubuje, da za čas zborovanja dá na ogled svoje zbirke učilnih reči i. t. d.; 5., 6. in 7. dan t. m. bode tedaj za ljudske učitelje prav pomemljiv čas. Bog daj, da bi se to zborovanje izšlo na srečo in blagor ljudske šole in ravno tako na blagor posamnih narodov kakor cele združene Avstrije! (Tudi jaz bom šel k temu zboru na Dunaj, in če bom mogel, bom potem o tem kaj povedal svojim dragim tovaršem v našem „Tov.“ A. Praprotnik.)

— Iz Postojne zvemo žalostno novico, da je preč. gosp. Peter Hicinger 29. preteč. m. nagloma umrl. Bog daj dobro mnogozaslužnemu možu!

Razpis učiteljskih služeb.

V e. k. glavni šoli v Idriji je izpraznjena služba učiteljskega pomočnika, kateri ima 300 gold. 30 kr. av. velj. letnega plačila. Prošnje naj se ravnaajo do e. k. rudarske gosposke (Bergamt) v Idriji, in naj se ravno tu oddajajo do 20. sept. t. l. — V Hrušici, v šolskem okraji Jelšane, je služba šolskega pomočnika in organista, kateri ima na leto 201 gold. 22 kr., 6 sežnjev derv, prosto biro in stanovanje. Prošnje naj se oddajajo županiji Podgrad (Bl. Castelnuova) do 29. sept. t. l.

➡ Pridjan je Kazavec št. 4., 2 strani. ➡

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Tiskar in založnik:
Jož. Rudolf Milic.